

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Dispvatio I. De Prudentia, & Vitiis Oppositis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

TRACTATUS II.
DE
VIRTUTIBUS
CARDINALIBUS,
AC PRÆSERTIM
DE IUSTITIA ET IURE
PRÆFATIO.

1.
Quenam
sint Vir-
tutes Car-
dinales, &
quare sic
dicta.

VIRTUTES Cardinales commendantur nobis Sap. 8. ubi de aterna Sapientia dicitur: Sobrietatem & prudentiam docet, & iustitiam, & virtutem, quibus utilius nihil est in vita hominibus. Sobrietatis enim nomine hic significatur temperantia; sicuti nomine Virtutis fortitudo, ut docet Augustinus l. 1. Retract. c. 7. Et ex textu Græco satis clarè constat; ubi ponuntur nomina harum virtutum Philosophis usitata. Vocantur hæc Virtutes aliquando principales, ut patet apud Ambrosium 1. Offic. c. 14. Prosperum l. 3. de Vita contemplat. c. 18. Gregorium 2. Moral. c. 27. aliàs 36. Frequentius Cardinales, præsertim apud Scholasticos; prout etiam vocantur apud Ambrosium lib. 5. in Epistolam; quia nimirum in earum exercitio post Theologicas omnium morum honestas firmatur ac quasi in cardine vertitur, eademque sunt prima quedam ac principalia honesta vitæ fundamenta. Ceteræ quoque Virtutes morales ijs sunt annexæ, tamquam partes potentiales (ut Doctores loquuntur) sive ob affinitatem ad illas reducuntur.

DISPUTATIO PRIMÆ.

De Prudentia, & Vitij Oppositis.

QUESTIO I.

Quid sit Prudentia, Quod ejus Officium, Quæve Partes?

2.
Quid prudentia generatim.

PRUDENTIA generatim sumitur pro omni notitia veri, præsertim quæ aliquo modo ad rectè vivendum pertinet, prout pertinet universim fides & notitia Theologica. Speciatim verò & propriè, ac

ad sensum præsentis loci describitur ad Augustino l. 1. de lib. arbit. c. 13. Rerum appetendarum & vitandarum scientia. Ab Aristotele 6. Ethic. 5. Habitus agendi ratione verà circa bona humana, quæ scilicet sunt bona hominis, quæ talis: vel (ut alii ex eodem Aristotele) Recta ratio agendorum. Ex quibus alii hanc tamquam pleniorè & clariorem definitionem collegerunt, quod scilicet Prudentia sit Virtus intellectus, quæ in quovis negotio occurrente novimus, quid honestum sit, quid turpe, seu

Qu. 1. Quid sit Prudentia, Quod ejus Officiū, Quaeve Partes? 257

seu quid agendum, quidque iugiter agendum.

3. Spectat ad intellectum. Quo sensu vocari possit virtus moralis.

Circa quid versatur.

An solum consideret honestum vel turpe.

4. An iudicium prudentiae possit interdum esse falsum.

5. Dubitatio subsequens non inficit actum praeiudicatum. Unde ipsa vincitur.

6.

Unde patet Prudentiam spectare ad intellectum, esseque aded virtutem intellectualem. Quamvis possit dici virtus moralis hac ratione, quod sit proxima directrix actionum moralium voluntatis. Proinde est velut regula seu mensura actionum bonarum, facitque directivè voluntatem rectam. Versatur autem Prudentia non nudè circa conclusiones universales morum, sed circa actiones singulas in particulari, dictans quomodo, & cum quibus circumstantiis, sint hic & nunc exercendae. Quae actiones eatenus spectatae idcirco sunt Prudentiae tum obiectum, tum effectus, tum finis. Debetque in iis, earumque fuga considerari honesta aut turpitudine: ut proinde hac consideratione seclusa solum improprie & per quamdam similitudinem dicatur quis prudenter agere in iis quae tantum artis sunt. Neque solum prudentia dicat quid boni particularis agendum, sed etiam quid vitandum: contrariorum enim eadem est scientia; nec potest esse perfecta notitia rectè vivendi, nisi sciatur, quid in moribus sit vitandum.

Difficultas moveri posset, quomodo Prudentia quatenus versatur circa singularia sit virtus intellectualis, cum ei possit subesse falsum, dum videlicet rectè quis operatur ex ignorantia inculpabili; prout contingit in Jacob cognoscente Liam. Reptali casu conclusionem esse practicè verissimam, nimirum licet attentis talibus circumstantiis accedi ad talem feminam; adeoque esse obiectum iudicii verissimi Prudentiae, quo hoc ipsum iudicatur esse licitum. Quod si quis iudicium tale formet (quod non est necesse) quatenus illatum ex una praemissa falsa, quae inculpabiliter putatur vera, v.g. ex hoc, quod ista verè sit uxor, fatendum quidem praestatum iudicium fore speculativè falsum ex parte motivi inadæquati; conclusio tamen obiectiva est verissima, ipsumque iudicium esse practicè verum, quatenus sufficit ad honestatem actionis & ad salutem actum. Unde sic operans est sufficienter certus de honestate actionis hic & nunc exercendae. Vide dicta *Tract. de Act. Hum. c. 4. g. 2. num. 15.*

Nec refert, quod postea interdum oritur dubium de honestate praeteritae actionis. Nam dubium subsequens non potest inficere actionem, quae dum exercebatur, iudicabatur honesta, inquisitis & attentis iis, quae occurrebant inquirenda & attendenda. Oritur autem dubium subsequens (si sit verum dubium, & non scrupulus, qui etiam consistit cum presenti exercitio honestae actionis) sive ex agnitione circumstantiarum antea ignotarum, sive ex oblivione alicujus antea cognitae.

Cum verò Prudentia versetur circa

Herinc Sum. Theol. Pars III.

omnia agibilia in particulari, quae quidem innumera ac disparatissima sunt, & non est haec quoad honestatem disparatissimis motivis seu fundamentis nituntur, censendum omnino cum *Scoto 3. d. 36. num. 122. Occam, Bassolis, Gabriele, Almaino*, quos sequitur *Lessius lib. 1. de Virtut. Card. cap. 2. dub. 1. num. 6.* & plurimi Recentiores, contra *Thomistas, Vasquez, Tannerum* & alios, Prudentiam non esse unum simplicem habitum, sed multiplicem specie, adeoque quaedam dumtaxat collectione unum, instat totalis scientiae. Quemadmodum etiam ars non est una specie respectu omnium fabricabilium, sed multiplex. Ex quo ulterius colligitur non esse dicendum complete prudentem, sed in certa tantum materia, qui circa nonnulla solum agibilia prudenter iudicat, & non circa omnia vel saltem pleraque, sed circa haec imprudens est.

Officia seu functiones Prudentiae numerantur à *D. Thoma quasi. 47. art. 8.* bene consultare, bene iudicare, bene praecipere executionem; immo praecipere dicit esse actum principalem Prudentiae. Verum consultatio, quae est quaedam veritatis inquisitio frequenter necessariò praevia ad iudicium prudenter formandum, non est proprie actus prudentiae, quae est habitus iudicativus, seu rectè iudicandi de consultatis. Potest tamen prudentia ipsam consultationem, ubi utilis vel necessaria est, praescribere, seu iudicare esse adhibendam; ne aliàs temere quis in operando procedat. Quod igitur *Aristoteles 6. Ethic. 7.* de consultatione dixit, ipsam prudentiam maxime opus esse, verum est, partim quatenus consultatio ad prudentiam concurrat vel conditio ad ejus actum praerequisita & pars potentialis, partim quia prudentia dicat consultationem esse adhibendam. Iudicium autem dictans agenda hic & nunc aut vitanda, proprie est actus prudentiae, qui proprie consistit in recto iudicio circa actionem exercendam, quo nimirum quis iudicat actionem hic & nunc debere juxta regulas rationis tali modo fieri. Praecipere verò non est proprie actus prudentiae, sed est quaedam volitio, electio scilicet proximè movens ad executionem operis: at intellectus non est imperare, sed dirigere; ut contra *Thomistas* habet communis & alibi probata doctrina *Scotistarum*, & aliorum Doctorum.

Neque Prudentia solum praescribit consultationem de mediis, aut dicat ipsa media, sed etiam praescribit frequenter ipsos fines, saltem in particulari; ut rectè docet *Scotus 3. d. 36. nu. 18. & segg. Suarez, Vasquez, Arriaga* & alii passim contra *Thomistas, Valentia* & alios. Patet enim experientia, quod non raro propositis variis finibus, intellectus deliberet seu consultet,

Prudentia & non est habitus specie unus, sed aggregatio.

7. Officia Prudentiae quae assignentur à D. Thoma.

Consultatio non est proprie actus Prudentiae.

Quod iudicium sit proprie Prudentiae.

Praecipere non est actus Prudentiae.

8. Non solum media, sed & fines Prudentia praescribere potest.

quis illorum sit amplectendus, v.g. an hic & nunc abstinendum, an verò comedendum quod delectabile apparet gustui, & sic de ceteris. Tunc autem rebus perpensis, prudentiæ est dictare præferendam v.g. esse abstinendam ob honestatem quæ prædita est, & sic de ceteris, etiam non attentâ utilitate ulteriori: quamquam si Prudentia sit christiana, & meritorii operis regula, consideretur climatus finis, ad quem exercitium virtutum moralium tamquam medium dirigatur. Accedit, quòd actum virtuosum voluntatis necessariò præcedat dictamen prudentiæ; potest autem huiusmodi actus voluntatis indubiè circa ipsum finem v.g. honestatem huius vel illius virtutis, & non tantum circa media ad illam conducentia versari, adeoque per prudentiam dirigi. Deinde etiam Synderesis (quæ juxta Nonnullos est habitus superadditus, juxta alios autem ipse intellectus habilis & expeditus ad judicandum de objecto Synderesis, ut volunt Nominales teste Porzio d. 36. in Comment. Scoti num. 115.) versetur circa universalissima morum principia; tamen circa conclusiones practicas, aut actiones hic & nunc vi illarum etiam circa ipsos fines exercendas (de quibus hic agit) ipsa non versatur, neque etiam aliarum virtutes intellectuales (ut in d. actione cuius eas noscenti obvia pater) adeoque circa has versatur ipsa prudentia.

Exponitur
mens D.
Thomæ.

Unde rectè dixit ipse D. Thomas 1. 2. quæst. 66. art. 3. Prudentia non solum dirigit virtutes morales, in eligendo ea que sunt ad finem, sed etiam in præstituendo finem. Est autem finis uniuscujusque virtutis moralis attingere medium in propria materia; quod quidem medium determinatur secundum rectam rationem prudentiæ. Proinde ne hic sibi contradicat qu. 47. art. 6. docens prudentiam solum disponere de iis, quæ sunt ad finem, intelligi potest de officio ordinario prudentiæ, & sine universali seu communi, ad quem homo censetur circa deliberationem jam satis determinatus.

10.
Octo partes
integrales
Prudentiæ
enumerantur
ac describuntur.

Ad partes Prudentiæ quod attinet, D. Thomas quæst. 48. potissimum ex Macrobio & Tullio octo enumerat partes integrales prudentiæ, videlicet Memoriam aliquando perceptorum, unde nascitur experientia magistra prudentiæ, quæ circa operabilia ut plurimum contingentia versatur: Intellectum seu intelligentiam, primorum scilicet principiorum practitorum: Docilitatem, seu promptam facilitatem ad discendum ab aliis prudentibus & expertis; quòd facit tum dispositio ingenii, tum studiosa sollicitudo: Solertiam seu Eustochiam à D. Thoma desumptam ex Aristotele, quæ est prompta & facilis conjectatio mediis, sive mediantibus instructio-

nibus, sive propriis inventionem: Rationem, quæ est promptitudo ratiocinandi, & unum ex alio simili, vel applicando principia generalia colligendi: Providentiam, quæ respicit futura hic & nunc maximè à prudentibus consideranda, veluti jam agendis connexa: Circumspectionem, quæ respicit circumstantias præsentis unde quaque occurrentes & considerandas: Cautionem, quæ quis advigilat, ne sub specie boni voluntas in eligendo seu determinando decipiatur.

Non omnes autem ex his sunt propriæ partes vel actus Prudentiæ, etiam concurrant aut prærequirantur saltem ad ejus consecutionem & usum: ut patet in docilitate, quæ pariter prærequiritur ad alias scientias, uti & juvat proportionata memoria, intelligentia principiorum, solertia, promptitudo ratiocinandi, Cautio quoque à Nonnullis refertur ad circumspectionem, seu cognitionem circumstantiarum; cum ipse D. Thomas q. 49. art. 7. necessitatem circumspectionis fundet in hoc, quòd cum actiones humanæ maximè mutantur ex circumstantiis, sæpè contingat propter aliquam circumstantiam objectum esse malum & contrarium fini intento, quòd ablata circumstantiâ poterat judicari bonum: hoc ipsum autem maximè spectat ad cautionem. Unde qui circumspecti, etiam carni sunt & dicuntur. Providentia quæ tamen aliter à Nonnullis explicatur, ut sit ordinatio mediorum in finem; quòd est principale officium seu actus prudentiæ) locum habet in actionibus, quæ sunt illativæ in futurum alicujus effectus, qui proinde in præsentem considerari debet. Eamque Arriaga d. 50. quæst. 2. num. 9. non distinguit à circumspectione (quòd spectat ad quæstionem de voce) à prudentia verò distinguit eam num. 11. tamquam inclusum ab includente, eò quòd prudentia etiam versetur circa actiones in quibus non consideratur honestas earum ex futuro, sed tantum ex præsentem. Nihilominus generaliter spectat ad præditum Prudentiâ christiana providere & considerare in omnibus actionibus futura potest hanc vitam.

Aliter possunt partes integrales prudentiæ vocari partiales habitus; partim numero, partim specie distincti, ex quibus constat una completa & totalis prudentia. Qui tamen partiales habitus, quæ unus considerari potest prudentia instar generis aut universalis, possunt etiam censeri partes subjectivæ; quamvis hæc nomenibus soleant à D. Thoma & aliis Doctoribus recitari.

Itaque partes subjectivæ (quo nomine species seu inferiora vocantur; uti nomine partium potentialium intelliguntur virtutes prudentiæ affines, ad quam proinde ratione

11.
An sint omnes
partes illius,
& invicem
condispo-
sita.

12.
Alius mor-
tus assignat
di partes
integrales
Prudentiæ.

13.
Quid sit
nisi sit
partes sub-
jectivæ,
quid per
potentiali.

QUESTIO II.

De Vitiis Prudentiae Oppositis.

ratione cognitionis magna reducitur, ei- que annecti solent: quod pariter locum habet in temperantia, fortitudine & iustitia) à D. Thoma quaest. 48. art. quic. assignantur prudentia personalis, quae etiam solitaria & sui moderatrix dicitur: alia poliarchica, quae etiam dicitur regitiva vel gubernatrix: illa respicit directionem cuique propriam in ordine ad suum bonum: haec directionem multitudinis. Diciturque ipsa ab Aristotele 6. Ethic. 8. in Oeconomicam, quae quis novit quomodo gubernanda sit familia: Civilem seu politicam, quae novit, quomodo regenda sit republica: & legislatricem, quae etiam nomothetica dicitur, quae novit, quae leges sint condenda. Addit D. Thomas 9. 50. art. 4. prudentiam militarem, quae supponere videtur artem militarem, eique superaddere notitiam dirigendi milites ad functiones militares secundum regulas virtutis, praesertim fortitudinis obeundas.

Quaeritur subiectiva prudentia.

14. Qualiter omnes comprehendantur sub prudentia personali.

Attamen haec omnes prudentiae comprehenduntur revera sub prudentia personali: is enim, qui prudenter v. g. administrat familiam, facit quod & qualiter decet suam personam agere, & sic de ceteris quaelibet prudentia in ordine ad quemlibet finem dirigit propriam personam ad iudicandum, quid sibi honestum sit ut agat: quamquam distinguantur secundum actiones directas, earumque fines, quod scilicet in prudentia mere personali sit finis privatus, in actionibus aliarum sit etiam finis communis familiae aut civitatis aut regni. Et in tali consideratione recte distinguuntur istae prudentiae, saltem sumendo prudentiam personalem exclusivè, ut scilicet intendat bonum proprium tantum. Quae ratione sunt multi simplices & una prudentes personaliter, qui forent imprudentes in oeconomia, politica, legislatione, militia.

15. Inter partes generales ista est Eubulia, non Synesis & Gnome. Quid sint singula.

Tres denique assignantur à D. Thoma quaest. 51. partes potentiales prudentiae, Eubulia, Synesis, & Gnome. Sed de sola Eubulia, quae est habitus inclinans ad recte consultandum, id potest sustineri. Synesis enim, quae est habitus iudicandi de particularibus operabilibus consultatis, idque iuxta communes regulas, & Gnome, quae est habitus recte iudicandi ex principiis quibusdam altioribus praeter ordinarias regulas, seu contra tenorem verborum legis (quod fit per epykiam) sunt ipsamet prudentia, eamque integrant, uti diversi habitus circa diversas conclusiones unam scientiam realem.

16. Quo sensu omne peccatum sit contra prudentiam, quo non. OMNE peccatum est aliquo modo contra prudentiam, scilicet contra eius dictamen: non tamen peccatur semper ex iudicio imprudenti, sed quandoque ex indifferenti, quod scilicet aliquid iudicatur non esse quidem honestum, sed tamen delectabile, in ordine ad ipsum agendum; aut esse quidem praecipuum, tamen molestum, in ordine ad illud omittendum. Alioquin satis patet, quod dum homo recte & ex prudenti iudicio operatur, etiam in materia praecipui, id agat liberè, potens, eadem manente notitia, non agendo vel oppositum operando, peccare. Omnis tamè peccans est quodammodo imprudens & ignorans. Imprudens quidem, quia agit contra dictamen sive iudicium prudentiae: ignorans autem, quatenus vel ignorat, vel turpitudinem peccati ut par est non considerat: quamquam (licet rariùs fiat) simpliciter posset quis omnino considerans ex malitia pura peccare.

16. Quo sensu omne peccatum sit contra prudentiam, quo non.

17. Imprudentia opposita prudentiae in quo consistat. Proprie itaque loquendo opponitur generaliter iudicio prudentiae ipsa imprudentia actualis, consistens in iudicio non recto de opere hic & nunc exercendo: prudentiae verò habituali opponitur imprudentia habitualis inclinans ad huiusmodi iudicium. In ea tamen non est per se speciale peccatum, nisi ad summum veniale, quatenus excludit scientiam: de qua non est speciale praecipuum extra materiam fidei. At ratione operis praecipui aut vetiti, cuius omittendi vel agendi periculo quis se exponeret, est peccatum (supposito sufficienti voluntario) proportionate ad qualitatem operis praecipui aut vetiti.

17. Imprudentia opposita prudentiae in quo consistat.

18. Expenduntur vulgata vitia prudentiae opposita. Specialiter autem inter vitia per defectum opposita prudentiae recenseri solent ex D. Thoma quaest. 53. & 54. Praecipitatio, Inconsideratio, Inconstantia, & Negligentia; utpote opposita ipsis prudentiae regulis. Quarum una est, ut opus non agrediari cum impetu & accelerata determinatione, non praevia deliberatione seu consultatione congrua, cui opponitur praecipitatio seu temeritas. Secunda, ut excludo accelerato impetu non feras iudicium, neglecta attentà consideratione qualitatum & circumstantiarum operis; cui opponitur inconsideratio. Tertia, ut post maturam deliberationem & consideratum iudicium, non facile ab eo divellaris, & ad sententias mutandas omni vento facile movearis; cui opponitur inconstantia. Quarta, ut quod deliberatum & resolutum est, oportune exequaris, cui opponitur negligentia consistens in defectu sollicitudinis & tar-

18. Expenduntur vulgata vitia prudentiae opposita per defectum Praecipitatio, Inconsideratio, Inconstantia, Negligentia.

& tarditate præcipiendi quod consulta-
tum & judicatum est fieri; juxta *D. Tho-*
mam quæst. 54. art. 5. Verùm defectus iste
non est intellectus, aut prudentiæ (cujus
solum est dicere & judicare, non præci-
pere) sed voluntatis; ut proinde pruden-
tia sit suis numeris absoluta, quando non
temerè, sed consideratè & constanter seu
inflexibiliter judicat, quid hic & nunc agen-
dum vel omittendum est. Negligentia au-
tem in volendo & exequendo opere tunc
est solius voluntatis; & estque opposita illi
virtuti, in cuius materia versatur, v.g. ne-
gligentia in explendo prælati mandato,
contra obedientiam; in colendo Deo, con-
tra religionem, & sic de ceteris.

19.
Vnde orian-
tur,

Porro juxta *D. Thomam q. 53. art. 6.* ori-
tur præcipitatio, inconsideratio, & inconstan-
tia maximè ex luxuria; eò quòd passio
luxuriæ animum absorbeat, & ad sensibili-
lem delectationem trahat, adeoque maxi-
mè corrumpat æstimationem prudentiæ.
Eadem proinde sunt filia luxuriæ juxta
Gregorium 31. Moral. c. 17. li. 31. Nihilominus
oriuntur satis frequenter aliunde,
præsertim in materiis à luxuria omnino in-
dependentibus: Præcipitatio quidem ex
cholera sive ira, ipsa quoque & Inconfide-
ratio ex superbia, aliisve vitiis. Inconstantia
similiter ex timida complexionè & instabi-
litate animi, & aliisve occasionibus origi-
nem frequenter trahit. Neque in hujusmo-
di defectibus est periculum gravis peccati
per se, sed tunc solum per accidens, quando
ex illis omitteretur aliquod opus graviter
præceptum, aut fieret aliquod graviter pro-
hibitum, sive adesset periculum morale.

Qualis
sunt peccata

20.
Qua vitia
Prudentiæ
opposita per
excessum
assiguntur.

Præter hæc enumerant Doctores cum
D. Thoma quæst. 55. nonnulla vitia habentia
quandam fucatam speciem seu similitu-
dinem prudentiæ, tamquam eidem oppo-
sita per excessum, scilicet prudentiam car-
nis, astutiam, dolum, fraudem, sollici-
tudinem nimiam de temporalibus, & fu-
turis.

Quid Pru-
dentiæ car-
nis, & quale
peccatum.

Prudentia carnis dirigit opera carnis,
seu facta secundum instinctus naturæ cor-
ruptæ, sicut vera prudentia opera spiri-
tibus; excogitatque idonea media ad opera
mala seu carnis complenda: & quidem si
opera, quæ dirigit, sint mortalia, est mor-
talis. De qua Apostolus *ad Rom. 8.* Pruden-
tia carnis inimica est Deo. Si venialis, est ipsa
venialis. Tota enim ejus malitia est ex affe-
ctu quem conjunctum habet, eumque con-
notat; nam ratio ingeniosè inveniendi &
assequendi ea, quæ carnis cupiditatibus ser-
viant, etiam potest cognosci à viris san-

ctis, sed non præficari; qui idcirco non
dicuntur prudentes secundum carnem, sty-
lo, aut ex mente Scripturæ.

Astuti generatim dicuntur, qui norunt
modos agendi non passim obvios, quibus
vel alios decipiant, vel cavent, ne deci-
piantur. Et sic est quid magis commune
astutia, quam prudentia. Immo in Scriptu-
ra interdum nomine astutiæ prudentia in-
telligitur, *Proverb. 1. Ut deus parvulis astu-
tia*, id est, circumspicere, ne facile deci-
pantur. Et *c. 13. Astutus*, id est, prudens &
circumspectus, *omnia agit cum consilio.* Hic
sumitur pro notitia pravorum mediorum
ad fallendum idoneorum cum affectu exe-
quendi conjuncta. Sic sumitur ab Aposto-
lo *2. Cor. 4. Non ambulantes in astutia.* Con-
tinet artem simulandi & dissimulandi, ha-
betque locum in functionibus proximam
concernentibus: nemo enim sibi quid oc-
cultum cupit, sed proximo. Est denique
species prudentiæ carnis late sumptæ: nam
videntur maximè secundum mundum pruden-
tes, qui modos norunt occultos obti-
nendi temporalia fallendo alios.

21.
Astutia di-
versimodè
sumitur.

Quo sensu
hic sumi-
tur.

Dolus generatim est astutiæ executio,
tum per verba, tum per facta; potissimum
autem quæ fit per verba. Fraus est exe-
cutio astutiæ per facta; adeoque quid mi-
nus commune ad dolum. Habent se ad
prudentiam falsam, sicut pactiones justæ
ad prudentiam veram: nam sicut hæc regu-
lis prudentiæ, ita illæ regulis astutiæ diri-
guntur; adeoque hi modi agendi contra
prudentiam non distinguuntur ab astutia
sed sunt executiones, seu actus externi
astutiæ.

Quid Do-
lus &
Fraus.

Sollicitudo temporalium & futurorum
moderata laudabilis est, commendata *1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*
verb. 6. & 10. Nimia reprobat *Matth. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*
Lucæ 12. & 1. ad Timoth. 6. estque ipsa
radix malorum. Involvit autem nimiam
temporalium cupiditatem, anxiam curam
illa conservandi aut consequendi inde ori-
undam, & similiter nimiam circa illa
mentis occupationem. Quare radicaliter &
præcipue, quatenus est vitiosa, in volunta-
te consistit. Unde est summè cavenda, est
tantum sit venialis, nisi dum quis idcir-
co violat aut violare paratus est præcep-
tum graviter obligans. Vide effectus hu-
jus vitii apud *Leffium lib. 1. cap. 2. num. 29. & 30.*

22.
Sollicitudo
temporalium & fu-
turorum
expenditur.

Sollicitudo futurorum maximè circa
temporalia versatur, & sic est species sol-
licitudinis temporalium. Aliàs etiam ver-
satur circa honores, promotiones &c. pro-
ut quis similibus cupiditatibus est intri-
catus.